

Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ

Kamali

«Δηλώνω ξεκάθαρα ότι ενδιαφερόμαστε πολύ για την εξέλιξη τῶν γεγονότων στην περιοχή αὐτὴ τοῦ κόσμου», σημειώνει ὁ Λ. Μπρέζνιεφ γιὰ τὴν περιοχή ὅπου βρίσκεται ἡ χώρα μας, στὸν πρόλογο ποὺ ὁ ἴδιος ἔγραψε γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ἔκδοση τοῦ βιβλίου «Εἰρήνη ἀνεκτίμητο ἀγαθό». Πραγματικὰ ἡ θέση τῆς Ἑλλάδας ἔχει συγκεντρώσει πολὺμορφες βλέψεις τοῦ σοβιετικοῦ σοσιαλισμοῦ, πολιτικές, οικονομικές, στρατιωτικές, πολιτιστικές.

Στὰ πλαίσια μιᾶς ἐπικίνδυνης ἰσορροπίας ποὺ καθορίζουν οἱ ὑπάρχουσες σφαῖρες ἐπιρροῆς, στὰ πλαίσια ἐνὸς σκληροῦ ἀνταγωνισμοῦ μὲ τὴν ἀμερικάνικη ὑπερδύναμη καὶ τὶς ἄλλες ἱμπεριαλιστικές δυνάμεις γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ «στάτους κβό», στὰ πλαίσια μιᾶς τακτικῆς προτεραιοτήτων γιὰ τὶς διάφορες χώρες τῆς περιοχῆς, ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση μεθοδεύει τὴν πολιτικὴ καὶ οικονομικὴ διεύθυνσή της στὴ χώρα μας.

3

Kamali

προβλέπει την κατάργηση των κληρινγκ και τον υπολογισμό των λογαριασμών σε ελεύθερα μετατρεπόμενο συνάλλαγμα. Καθορίζεται δηλαδή το ύψος των εισαγωγών και των εξαγωγών από την προσφορά και τη ζήτηση των προϊόντων της μιάς χώρας από την άλλη καθώς και από τους στόχους της αντίστοιχης κρατικής οικονομικής πολιτικής.

Παράλληλα σοβιετικοί οργανισμοί έχουν πάρει μέρος ή έχουν αναλάβει την κατασκευή έργων στον τομέα της ενέργειας στην Ελλάδα, όπως: κατασκευή ενός τμήματος ισχύος 200 μεγαβάτ για το θερμοηλεκτρικό σταθμό στο Κερατσίνι, συμμετοχή στην προμήθεια εξοπλισμού για γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος από την Πτολεμαίδα στην Αθήνα, προμήθεια ηλεκτρικών σταθμών νηζελ για τα ελληνικά νησιά(2).

Πριν από δύο χρόνια υπογράφηκε μακροπρόθεσμη σύμβαση μεταξύ της ΔΕΗ και του σοβιετικού οργανισμού «Ένεργκομασεξπόρτ» για την κατασκευή έργων στον τομέα της ενέργειας με μεγάλο ύψος δαπάνης.

Συγκεκριμένα, ο σοβιετικός αυτός οργανισμός που βρίσκεται επικεφαλής κοινοπραξίας με τρεις γερμανικές εταιρείες έχει αναλάβει για το 1978—80:

1. Να προμηθεύεται και να εγκαταστήσει 2 λιγνιτικές μονάδες στην Πτολεμαίδα.

2. Να προμηθεύσει και να εγκαταστήσει τρεις ηλεκτροτρόβιλους του υδροηλεκτρικού σταθμού Άράχθου.

Το συνολικό ποσό της δαπάνης ανέρχεται στα 8,7 δισεκατομμύρια δραχμές. Η ελληνική βιομηχανία παίρνει μέρος στο έργο με επένδυση ύψους 2,25 δισεκατομμύρια δραχμές. Επίσης θα συμμετάσχουν και ελληνικές εταιρείες κατασκευών.

Τό συναλλαγματικό αυτό χρέος προς τη Σοβιετική Ένωση και τη Δ. Γερμανία έχει συμφωνηθεί να εξοφληθεί με αγροτικά προϊόντα και με ένα 10χρονο γερμανικό δάνειο.

Η σύμβαση υπογράφηκε σύμφωνα με νόμο που είχε ψηφιστεί στην ελληνική βουλή και που προέβλεπε την άπευ-

θείας ανάθεση σε σοβιετικό οργανισμό έργου μεγάλης οικονομικής σημασίας.

Η ελληνική πλευρά ανέλαβε την υποχρέωση επίσης να καταβάλλει ποσό ύψους 13 εκατομμυρίων δολλαρίων και 22 εκατομμυρίων δραχμών στον ίδιο σοβιετικό οργανισμό (Ένεργκομασεξπόρτ) σαν αποζημίωση μετά την κατάργηση της σύμβασης για τη συνεκμετάλλευση της τύρφης των Φιλιππων.

Στά πλαίσια των εμπορικών — οικονομικών συναλλαγών έχουν συναφθεί διάφορες διμερείς συμφωνίες, όπως η συμφωνία για την εμπορική ναυσιπλοία (Δεκ. 75), η συμφωνία για επιστημονικοτεχνική συνεργασία (Ίουν. 77), η συμφωνία για συνεργασία μεταξύ εμποροβιομηχανικών επιμελητηρίων Ελλάδας — ΕΣΣΔ γενικότερες πολιτιστικές συμφωνίες κ.ά.

Πρόσφατα, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του Γ. Ράλλη στη Μόσχα (4—9 Σεπτ.) αλλά και κατά τις συνομιλίες του Μητσotάκη με τον επικεφαλής της σοβιετικής εμπορικής αποστολής, Νοβοκόφσκι, συμφωνήθηκε να ανοιχτούν νέα προξενεία στην Όδησσό και στη Θεσσαλονίκη αντίστοιχα. Συζητήθηκε η κατασκευή εργοστασίου Άλουμίνας στον Παρνασσό του οποίου το σύνολο της παραγωγής θα απορροφά η Σοβιετική Ένωση, και πού θα εξοφληθεί με αγροτικά προϊόντα. Επίσης συζητήθηκε η κατασκευή και επισκευή σοβιετικών εμπορικών πλοίων στα ναυπηγεία της Έλευσίνας, καθώς και η δυνατότητα κατασκευής πυρηνικού εργοστασίου ηλεκτρικής παραγωγής στην Ελλάδα από την ΕΣΣΔ όπου η τελευταία θα πάρει μέρος προσφέροντας τεχνολογία και επιστημονικό δυναμικό.

Ο «ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΤΑΜΕΡΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ»

Αυτή είναι σε γενικές γραμμές ή εικόνα των ελληνοσοβιετικών οικονομικών σχέσεων, όπως παρουσιάζονται επιφανειακά. Τό πραγματικό τους νόημα οί συνέπειες και οί προοπτικές τους καθορίζονται από γενικότερους παρά-

γοντες: Από τη φύση και τις επιδιώξεις της σοβιετικής και αντίστοιχα της ελληνικής οικονομίας και πολιτικής, καθώς επίσης και από το συσχετισμό με τις άλλες οικονομικές και πολιτικές δυνάμεις που έχουν συμφέροντα στην Ελλάδα.

Η σοβιετική άποψη για τις οικονομικές σχέσεις που πρέπει να υπάρχουν ανάμεσα στα κράτη, περιγράφεται στη θεωρία του «διεθνούς καταμερισμού εργασίας». Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή έχει διαμορφωθεί ένας καταμερισμός που πρέπει να επεκταθεί. Τα διάφορα κράτη ειδικεύονται στην παραγωγή διαφορετικών ειδών προϊόντων και τα ανταλλάσσουν. Έτσι, σύμφωνα πάντα με τη θεωρία αυτή, γίνεται οικονομία δυνάμεων και προχωρεί η αλληλοσυνεννόηση ανάμεσα στα κράτη, ακόμα και με διαφορετικό κοινωνικό σύστημα. Η ίδια ή Σοβιετική Ένωση δηλώνει ότι έχει σκοπό να πάρει μέρος όσο πιο ενεργητικά μπορεί, σ' αυτό το «διεθνή καταμερισμό».

Όπως λέει ανώτερος Σοβιετικός αξιωματούχος: «...Η άφομοίωση από πολλές χώρες όλων των επιτευγμάτων της επιστημονικής - τεχνικής επανάστασης, συνδέεται συχνά με μεγάλες δαπάνες κεφαλαίου για μακρόχρονη περίοδο. Αυτό είναι οικονομικά ασύμφορο και ούσιαστικά άσκοπο και γι' αυτό στις οικονομικές σχέσεις μεταξύ των χωρών παρατηρείται ολοένα περισσότερη διεύρυνση και βάθμεμα της διεθνούς εξειδίκευσης της παραγωγής και άμοιβαίας αξιοποίησης των πλεονεκτημάτων και των κερδών που έχουν από αυτό.

» Η πλατιά και ολόπλευρη συμμετοχή όλων των χωρών με διαφορετικά κοινωνικά - οικονομικά συστήματα στο διεθνή καταμερισμό της εργασίας δεν δίνει μόνο οικονομικά ωφέλη, αλλά και δημιουργεί εθνικές συνθήκες για ειρηνική συνεργασία μεταξύ όλων των λαών της υδρογείου». (3)

Στο ζήτημα αυτό έχουμε αναφερθεί άλλη φορά αναλυτικά. (4) Αυτό που μπορεί να παρατηρήσει κανείς συνο-

πτικά εδώ είναι ότι αυτός ο «διεθνής καταμερισμός» υπήρξε από παλιά και κάθε άλλο παρά «εθνικές συνθήκες για ειρηνική συνεργασία μεταξύ όλων των λαών» δημιούργησε.

Η «διεθνής εξειδίκευση», ο μονόπλευρος δηλαδή προσανατολισμός της οικονομίας πολλών χωρών στην παραγωγή ορισμένων μόνο ειδών προϊόντων, που προήπληξε από την περίοδο του ιμπεριαλισμού, εδραιώθηκε και επεκτάθηκε την περίοδο αυτή.

Τα ισχυρά μονοπωλιακά συγκροτήματα δεν επέτρεψαν στις εξαρτημένες χώρες να αναπτύξουν την οικονομία τους με βάση τις τοπικές τους ανάγκες. Έδραϊωσαν το μονόπλευρο προσανατολισμό τους στην παραγωγή κυρίως αγροτικών προϊόντων και στην εξόρυξη ορυκτών, που προορίζονταν βασικά για εξαγωγή. Οι χώρες αυτές ανάλαβαν το ρόλο της πηγής πρώτων υλών και φτηνού εργατικού δυναμικού καθώς και της αγοράς για τα προϊόντα των μονοπωλίων.

Η ανάπτυξη βαριάς βιομηχανίας για την αυτοδύναμη οργάνωση της οικονομίας των χωρών αυτών παρεμποδίστηκε. Ίδιαίτερα μετά τον πόλεμο, αναπτύχθηκε η βιομηχανία σε ορισμένες από αυτές, αναπτύχθηκε όμως, επίσης, μονόπλευρα, όχι για την κάλυψη των τοπικών αναγκών, αλλά σαν συμπλήρωμα του παγκόσμιου μηχανισμού των μονοπωλίων.

Τα μεγάλα ιμπεριαλιστικά κράτη μονοπώλησαν για τον εαυτό τους τη βαριά βιομηχανία, τα μυστικά της προχωρημένης επιστήμης, την υψηλή τεχνολογία.

Οι συνέπειες για την ανεξαρτησία μιας χώρας, αυτής της «διεθνούς εξειδίκευσης» είναι περισσότερο από φανερές. Στο βαθμό που δεν έχει δημιουργήσει μία οικονομία προσαρμοσμένη στις δικές της ανάγκες, αλλά προσανατολισμένη στις εξαγωγές, βρίσκεται αναγκαστικά εξαρτημένη από ξένα συμφέροντα.

Η σοσιαλιμπεριαλιστική Σοβιετική Ένωση, όχι μόνο

δέν είναι αντίθετη σ' αυτή την κατάσταση, αλλά αντίθετα, την παρουσιάζει σαν ένα ευνόϊκό παράγοντα για τους λαούς. Η θέση της αυτή, καθώς και η δηλωμένη επιδίωξή της να «άξιοποιήσει ενεργά» τον «διεθνή καταμερισμό εργασίας» είναι ένα μέτρο των επεκτατικών - ιμπεριαλιστικών βλέψεων της απέναντι στις χώρες, με τις οποίες συναλλάσσεται.

Στά πλαίσια αυτά, επιδιώκει επίμονα τη σύναψη μακροπρόθεσμων συμφωνιών με τις Δυτικές χώρες και ιδιαίτερα με τις λιγότερο αναπτυγμένες σε όλο τον κόσμο. Επιδιώκει να αύξησει το ύψος των συναλλαγών της με τις χώρες αυτές, για να αύξησει τα κέρδη της και παραπέρα να ξεπεράσει το επίπεδο των ευκαιριακών εμπορικών συναλλαγών, να δημιουργήσει σταδιακά δεσμούς εξάρτησης. Για να πετύχει το στόχο αυτό, οι προτάσεις της είναι διαμορφωμένες ανάλογα με τις συνθήκες της χώρας που συναλλάσσεται, έτσι ώστε, να είναι οικονομικά πραγματοποιήσιμες. Προτείνει συχνά την κατασκευή μεγάλων βιομηχανικών συγκροτημάτων, που θα πληρωθούν με αγροτικά προϊόντα ή με προϊόν που θα παράγουν τα συγκροτήματα αυτά.

Με τον τρόπο αυτό αποβλέπει να αναλάβει ενεργό ρόλο στην οικονομία της συγκεκριμένης χώρας, να τη δεσμεύσει με μακροχρόνια χρέη μεγάλου ύψους, να κάνει αναγκαία για τη χώρα αυτή τα επί μέρους μηχανήματα, τα ανταλλακτικά της, την τεχνολογία της, και μάλιστα σε ζημαντικούς τομείς για την οικονομία της χώρας. Για το τελευταίο αυτό ζήτημα ο «διεθνής καταμερισμός», είναι ιδιαίτερα ευνόϊκος για τη Σοβιετική Ένωση. Η λιγότερο αναπτυγμένη, εξαρτημένη χώρα, δεν έχει να δώσει παρά πρώτες ύλες, προϊόντα ελαφράς βιομηχανίας και ιδιαίτερα αγροτικά προϊόντα. Αντίθετα, η Σοβιετική Ένωση, μπορεί να δώσει μηχανές, βιομηχανικά προϊόντα, τεχνολογία, προϊόντα δηλαδή βασικής σημασίας για τη χώρα, που στο βαθμό που δεν έχει αυτοδύναμη οικονομία, δεν μπορεί να καλύψει από μόνη της τις ανάγκες της αυτές, και είναι υποχρεω-

μένη να εξαρτάται από τη μία ή την άλλη ιμπεριαλιστική δύναμη.

Για τους ίδιους λόγους η Σοβιετική Ένωση επιδιώκει τη συγκρότηση, ιδιαίτερα στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, μικτών ή και ιδιωτικών επιχειρήσεων. Στην περίπτωση αυτή, τα σοβιετικά κεφάλαια, μαζί με άλλα δυτικά, επενδύονται σε διάφορες δραστηριότητες και λειτουργώντας στα πλαίσια και, σύμφωνα με τους νόμους της καπιταλιστικής οικονομίας, εκμεταλλεύονται το λαό της χώρας αποσπώντας υπεραξία. Σύμφωνα με στοιχεία του ίδιου του σοβιετικού Τύπου, η Σοβιετική Ένωση έχει 84 τέτοιες μικτές επιχειρήσεις, που δρουν σε 26 χώρες σ' όλο τον κόσμο.

Στις επιδιώξεις αυτές ο σοβιετικός σοσιαλιμπεριαλισμός αντιμετωπίζει το σκληρό ανταγωνισμό των δυτικών μονοπωλίων, που δεν είναι διατεθειμένα να αφήσουν τον ανταγωνιστή τους να τα έκτοπσει. Από την εξέλιξη αυτού του ανταγωνισμού καθώς και από άλλους παράγοντες (πολιτικούς κλπ.), εξαρτάται η πραγματοποίηση των σχεδίων για διείδυση του σοβιετικού σοσιαλιμπεριαλισμού.

Η ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΛΗΡΙΓΚ

Τα παραπάνω αντιστοιχούν και στην πορεία εξέλιξης των ελληνοσοβιετικών οικονομικών σχέσεων. Όπως έχει προαναφερθεί το σύστημα των συμφωνιών κληρινγκ έχει καταργηθεί και αντικαταστάθηκε με συμφωνίες σε ελεύθερο συνάλλαγμα. Η αλλαγή αυτή είχε υποστηριχτεί επίμονα από τη Σοβιετική Ένωση και τις άλλες ανατολικές χώρες. Όπως διαβεβαίωσε ο Ν. Κυρίτσος στην «ΚΟΜ ΕΠ» Νο 1)77(5): «Όλες οι σοσιαλιστικές χώρες θεωρούν την αντικατάσταση των διμερών συμφωνιών κληρινγκ σαν δραστικό μέσο και κίνητρο για την απελευθέρωση των εμπορικών ανταλλαγών από τους περιορισμούς, προς άμοιβαίο όφελος και των δύο πλευρών». Σε ολόκληρη τη σχετική επιχειρηματολογία, το «άμοιβαίο όφελος» ήταν το κεντρι-

κό σημείο. Στο ίδιο άρθρο, ο Ν. Κυρίτσας, τόνιζε: «Όλες σχεδόν οι χώρες, με κύριο γνώμονα την εξασφάλιση των συμφερόντων τους έχουν καταργήσει από καιρό το κληρινγκ. Η Ελλάδα αποτελεί εξαίρεση στη διατήρηση του απαρχαιωμένου δόγματος των διμερών συμφωνιών».

Μετά την κατάργηση του κληρινγκ, και μέσα στο 1977, τη χρονιά δηλαδή που καταργήθηκε, οι εισαγωγές από τη Σοβιετική Ένωση έφτασαν στα 280 εκατομμύρια δολάρια, ενώ οι εξαγωγές στα 110 εκατομμύρια δολάρια. (6) Τό ύψος των εισαγωγών, μ' άλλα λόγια, έγινε τριπλάσιο από το ύψος των εξαγωγών. Παρουσιάστηκε δηλαδή ένα σημαντικό έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο σε βάρος της Ελλάδας, όπως ακριβώς συμβαίνει στις εμπορικές σχέσεις και με τις άλλες καπιταλιστικές και ιμπεριαλιστικές χώρες. Η παθητικότητα του εμπορικού ισοζυγίου είναι μία μόνιμη «άρρώστια» της ελληνικής οικονομίας, που οφείλεται στον εξαρτημένο χαρακτήρα της.

Ας σημειωθεί ότι, οι ντόπιοι προπαγανδιστές της «ά-εξιοποίησης της σοβιετικής βοήθειας» χαρακτηρίζαν επίσης σαν ένα «εξαιρετικά όξυ πρόβλημα» το πρόβλημα αυτό, που οφείλεται στη «μεγαλοαστική τάξη και τα μονοπώλια της», στα «Έξνα μονοπωλιακά συγκροτήματα και στα έγχώρια μονοπώλια» κλπ. (5)

Ο ίδιος ο Μπ. Μπορίσφ, πρόεδρος των σοβιετικών επιμελητηρίων, όχι μόνο δεν αρνείται το γεγονός ότι δημιουργήθηκε το παθητικό που προαναφέρθηκε, αλλά επιχειρεί να το δικαιολογήσει προβάλλοντας το έξης «επιχείρημα»: Η σύγκριση εισαγωγών - εξαγωγών δεν πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψη γιατί στις εισαγωγές περιλαμβάνεται ένα στρατηγικό προϊόν, σοβαρής αξίας, όπως το πετρέλαιο! (6) Είναι το ίδιο ακριβώς «επιχείρημα» που προβάλλουν, για να δικαιολογήσουν τις αντίστοιχες εμπορικές σχέσεις τους με την Ελλάδα, οι ιμπεριαλιστικές χώρες της Δύσης.

Η «ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ» ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Χαρακτηριστική είναι επίσης η σύνθεσης των ελληνο-σοβιετικών εμπορικών ανταλλαγών. Το μεγαλύτερο μέρος απ' τις ελληνικές εξαγωγές καταλαμβάνουν τα «παραδοσιακά» για την Ελλάδα αγροτικά της προϊόντα και όρυκτά, στα όποια έχει «εξειδικευτεί» (καπνά, σταφίδες, λάδι, βωξίτης), ενώ οι εισαγωγές περιλαμβάνουν κυρίως προϊόντα βαρειάς βιομηχανίας.

Πρόκειται για τις συνέπειες της «εξειδίκευσης» που έχει επιβάλλει στη χώρα μας η καπιταλιστική της ανάπτυξη στα πλαίσια της ιμπεριαλιστικής εξάρτησης και που την αναγκάζει να αναζητά ξένες αγορές για προϊόντα που παράγονται για να εξαχθούν και επίσης να αναζητά από ξένους προμηθευτές τα βασικές σημασίες βιομηχανικά προϊόντα που χρειάζεται, να εξαρτάται, μ' άλλα λόγια, απ' τα Έξνα μονοπώλια που ελέγχουν την παγκόσμια αγορά.

Αείζει ν' αναφερθούν εδώ οι ύποδειξεις του Γ. Παντισίδη, στο τεύχος 1)78 της «ΚΟΜΕΠ», σχετικά με την εφαρμογή του «διεθνούς καταμερισμού» και της «εξειδίκευσης», που προτείνει (7): «Η Ελλάδα μπορεί, π.χ., να εξειδικευτεί στην παραγωγή αλουμίνιας και αλουμινίου, ειδών ένδυσης και υπόδησης, διαφόρων ειδών χυμών και κομπόσας από φρούτα και λαχανικά, που να εφοδιάζει τις αγορές των σοσιαλιστικών χωρών με απεριόριστες ποσότητες. Μάλιστα, οι τελευταίες είναι διατεθειμένες να κατασκευάσουν μέσα στην Ελλάδα τέτοια εργοστάσια, για την άεξιοποίηση της αγροτικής παραγωγής». Τι διαφέρει λοιπόν η «εξειδίκευση» αυτή... στις κομπόστες από την «εξειδίκευση» στα καπνά π.χ., που σήμερα υπάρχει σε ό,τι αφορά την αυτόδυναμία ή την εξάρτηση της οικονομίας; Και στη μία και στην άλλη περίπτωση φυσικό επακόλουθο είναι ή έλλειψη αυτόδυναμίας και εξάρτηση απ' τους ξένους αγοραστές και προμηθευτές. Μόνο που στην πρώτη περίπτωση αυτοί θα είναι οι «σοσιαλιστικές» χώρες...

ΟΙ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Μόνιμη επιδίωξη της Σοβιετικής Ένωσης είναι, πέρα από την αποδέσμευση του εμπορίου από το κλήριγκ, με τις συνέπειες που, όπως είδαμε, άρχισαν να εκδηλώνονται, ή σύναψη μακροπρόθεσμων συμφωνιών με την Ελλάδα, καθώς και η συγκρότηση μικτών επιχειρήσεων.

Αυτό δείχνουν τόσο οι γενικά διακηρυγμένες απόψεις της, το παράδειγμα της σύμβασης «Ενεργομασεφόρτ» — ΔΕΗ, όπως και όλες οι σοβιετικές προτάσεις για την κατασκευή εργοστασίου αλουμινίας, πυρηνικού εργοστασίου κ.λπ.

Όλα αυτά προτείνονται στο όνομα του «άμοιβαίου όφελους» και, ακόμη, παρουσιάζονται από τους ντόπιους εκπραστές της σοβιετικής πολιτικής σαν πλευρές μίας πολιτικής «έθνικης ανεξαρτησίας»: «...Η αξιοποίηση της τεχνολογίας των σοσιαλιστικών χωρών για έρευνα, εξόρυξη και αξιοποίηση του πετρελαίου, ή αξιοποίηση του φτηνού και άφθονου φυσικού αερίου, που ο άγωγός του φτάνει σχεδόν ως τα σύνορα της Ελλάδας, ή εύρεια συνεργασία και ο συντονισμός στην προμήθεια και παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος από τους γείτονές μας, ή αξιοποίηση των προτάσεων Ζίβκοφ — να μερικές πλευρές όπου η έξωτερική πολιτική έθνικης ανεξαρτησίας θα μπορούσε να εκφραστεί στο τομέα της οικονομικής και βιομηχανικής ανάπτυξης της χώρας, στο πολύπλευρο δυνάμωμά της και στη λύση του προβλήματος του εμπορικού ισοζυγίου». (8)

Η ανεξάρτητη οικονομική και βιομηχανική ανάπτυξη ταυτίζονται από τους άπολογητές του σοσιαλμπεριαλισμού με τη δημιουργία έργων σε βασικούς τομείς της Ελληνικής Οικονομίας με τη σοβιετική συμμετοχή, σε εξάρτηση πάντα από τα σοβιετικά καύσιμα, τη σοβιετική τεχνολογία και σε μακροπρόθεσμη βάση.

Πραγματικά, με τα δεσμά εξάρτησης, που θα δημιουργούσε η εφαρμογή μίας τέτοιας οικονομικής πολιτικής, μό-

νο τη «μεγαλοψυχία» της Σοβιετικής Ένωσης θα μπορούσε να επικαλεστεί κανείς για να ισχυριστεί πως δε θα υπήρχε εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας και της δουλειάς των Ελλήνων εργαζομένων. Και είναι χιλιάδες τα παραδείγματα που δείχνουν πόσο «μεγαλοψυχη» είναι η Σοβιετική Ένωση όταν εκμεταλλεύεται τους λαούς στις ύποτελεις της ρεβιζιονιστικές χώρες, καθώς και σε όλες τις χώρες που έχει καταφέρει να διεισδύσει. Τέτοια παραδείγματα έχουμε επανειλημμένα δημοσιεύσει (πρόσφατα, π.χ., για την «άφιλοκερδη συνεργασία» της Σοβιετικής Ένωσης στην αλιεία της Αγκόλα). (9)

Άλλωστε, και μόνο η πρόταση για την ίδρυση μικτών επιχειρήσεων, που γίνεται από τη μεριά της Σοβιετικής Ένωσης, καθώς επίσης και από τη Βουλγαρία και από τις άλλες Ανατολικές χώρες, είναι αποκαλυπτική για το χαρακτήρα της σοβιετικής οικονομίας και για τις βλέψεις που προωθεί με τις προτάσεις της.

Γιατί, μιιά επιχείρηση, στην οποία θα συμμετέχουν και σοβιετικά κεφάλαια και θα λειτουργεί στα πλαίσια της καπιταλιστικής οικονομίας της Ελλάδας, τί άλλο θα κάνει παρά να εκμεταλλεύεται την υπεραξία των Ελλήνων εργατών; Είναι ή δέν είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα του ιμπεριαλισμού;

ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΒΛΕΨΕΙΣ ΤΗΣ Ε.Σ.Σ.Δ.

Από τα παραπάνω, μπορούν να βγούν ορισμένα συμπεράσματα για τις οικονομικές βλέψεις του σοβιετικού σοσιαλμπεριαλισμού στην Ελλάδα.

Άμεση επιδίωξη που μπορεί να πραγματοποιηθεί ευκολότερα μετά την κατάργηση του κλήριγκ είναι η διεύρυνση των εμπορικών συναλλαγών στη βάση της «άνισης ανταλλαγής», ή εξασφάλιση και σταθεροποίηση ορισμένων αγορών για τα σοβιετικά προϊόντα, ενώ παράλληλα το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο σε βάρος της Ελλάδας θα

διευρύνεται (ό ίδιος ο κ. Μπορίσωφ ισχυρίζεται ότι, η σύγκριση του συνόλου των εισαγωγών και των εξαγωγών δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη). (6)

Ταυτόχρονα, επιδιώκεται η σύναψη μακροχρόνιων σχέσεων μέσα από μακροπρόθεσμες συμβάσεις, που πέρα από τα άμεσα κέρδη που θα αποφέρουν, θα δημιουργήσουν δεσμούς εξάρτησης σε όρισμένους τομείς της ελληνικής οικονομίας από τη σοβιετική αγορά, τα σοβιετικά καύσιμα, τη σοβιετική τεχνολογία κ.λπ. Είναι χαρακτηριστικό ότι, το ιδιαίτερο βάρος της σοβιετικής παρέμβασης έχει στραφεί σε τομείς βασικούς για την ελληνική οικονομία, όπως ο ενεργειακός.

Οι μακροπρόθεσμοι δεσμοί, που προωθεί στα πλαίσια της ελληνικής οικονομίας ο σοβιετικός σοσιαλιμπεριαλισμός, καθώς και η μονιμοποίηση της παρουσίας του στην ελληνική αγορά, αποβλέπουν επίσης στον έπηρασμό ή και τον προσεταιρισμό μερίδων της μεγαλοαστικής τάξης, των μερίδων εκείνων, που συναλλάσσονται μαζί του. Γνώρισμα της ντόπιας μεγαλοαστικής τάξης είναι ο εξαρτημένος χαρακτήρας της. Μόνη της δεν κατάφερε και ούτε είναι σε θέση να καταφέρει να δημιουργήσει αυτοδύναμη οικονομία. Έκλογες άφεντικών έκαναν και μπορούν να κάνουν οι διάφορες μερίδες της με βασικό κριτήριο το κέρδος.

Ένδεικτικό παράδειγμα της διαδικασίας που προαναφέρθηκε, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι μπορεί κιόλας να έρμηνευτεί σαν άποπροσανατολισμός, είναι η πίεση οργανωμένων συμφερόντων, όπως των μεγαλοεξαγωγέων, για τη διεύρυνση των εμπορικών ανταλλαγών με τις ανατολικές χώρες.

Στήν έκταση της σοσιαλιμπεριαλιστικής παρέμβασης στην ελληνική οικονομία, πρέπει να συνυπολογιστούν οι οικονομικές σχέσεις της Ελλάδας με τις υπόλοιπες εξαρτημένες από τη Σοβιετική Ένωση Ανατολικές χώρες. (10) Από την πλευρά των χωρών αυτών έχουν προβληθεί και εκκρεμοῦν προτάσεις ανάλογες με εκείνες της Σοβιετικής

Ένωσης. Η Βουλγαρία, για παράδειγμα, προτείνει την κοινή παραγωγή αλουμίνας με τη χρησιμοποίηση του ελληνικού βωξίτη και ηλεκτρικής ενέργειας από τη Βουλγαρία, καθώς και την ίδρυση μικτών επιχειρήσεων παραγωγής και συναρμολόγησης βουλγάρικων εργαλειομηχανών.

Συνολικά, οι οικονομικές σχέσεις με τη Σοβιετική Ένωση και τις εξαρτημένες απ' αυτήν χώρες, παραμένουν συγκριτικά περιορισμένες, σε σχέση με τις συναλλαγές με τη Δύση. Οι εισαγωγές της Ελλάδας από τις χώρες αυτές αποτελεί το 10% περίπου. Τα αμερικάνικα και τα ευρωπαϊκά μονοπώλια συνεχίζουν να ελέγχουν την οικονομία του τόπου.

Οι κατευθύνσεις που προωθεί στις οικονομικές του σχέσεις με την Ελλάδα ο σοβιετικός σοσιαλιμπεριαλισμός, εντάσσονται στους στρατηγικούς του στόχους για την αποδέσμευση της χώρας από τον δυτικό ιμπεριαλισμό και την πρόσδεση στη δική του σφαίρα επιρροής.

Ταυτόχρονα, οι σχέσεις αυτές αποτελούν ένα στήριγμα στα πλαίσια του πολύμορφου και σκληρού ανταγωνισμού του και τους συμμάχους του στην περιοχή και ένα αντικείμενο αυτού του ανταγωνισμού, που διεξάγεται στο επίπεδο αυτό, καθώς και στο πολιτικό και το στρατιωτικό.

Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ

Η γεωγραφική θέση της χώρας μας σ' ένα σημαντικό θαλάσσιο και χερσαίο σταυροδρόμι την έχει κάνει επανειλημμένα στόχο ξένων επιβουλών.

Σήμερα όπου ο ανταγωνισμός για τις αγορές και τις στρατηγικές θέσεις ιδιαίτερα μεταξύ των δυο ιμπεριαλιστικών υπερδυνάμεων αλλά και των άλλων ιμπεριαλιστικών δυνάμεων φτάνει άκμή και στο ένδεχομένο ενός γενικευμένου πολέμου, η πολιτική τόσο του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού στην περιοχή, όσο και του σοβιετικού σοσια-

λιμπεριαλισμού επηρεάζεται σημαντικά από σχετικές εκτιμήσεις και στόχους.

Μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας, τόσο για τους άμεκονοτοικούς όσο και για τους Σοβιετικούς η Τουρκία συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Τη θέση αυτή την έχουμε διατυπώσει πολλές φορές (1), (2) και την επιβεβαιώνουν πολλά γεγονότα. Πραγματικά το μεγάλο μήκος των συνόρων της με τη Σοβιετική Ένωση, το γειτόνεμά της με τη Μέση Ανατολή, οι πολλές και σημαντικές κατασκοπευτικές αμερικανοτοϊκές βάσεις που βρίσκονται στο έδαφός της, ή μεγαλύτερη σχετικά με την Ελλάδα έκταση και ο πληθυσμός της, οι σημαντικοί ενεργειακοί δρόμοι που περνούν απ' τον ενεργειακό χώρο της και ιδιαίτερα τα στενά Δαρδανελίων - Βοσπόρου που αποτελούν το μοναδικό θαλάσσιο δρόμο επικοινωνίας των νότιων άκτων της Σοβιετικής Ένωσης με τη Μεσόγειο καθώς και της Βουλγαρίας, είναι οι παράγοντες που καθορίζουν αυτή την προτεραιότητα.

Το ζήτημα αυτό είναι καθοριστικό για τις βασικές κατευθύνσεις της σοβιετικής πολιτικής απέναντι στην Ελλάδα, που άλλωστε στα περισσότερα ζητήματα έχει άμεση σχέση με τις ελληνοτουρκικές διαφορές.

Ο σοβιετικός σοσιαλιμπεριαλισμός προσπαθεί να διεισδύσει τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Τουρκία. Προτιμά όμως οι θέσεις του στα ελληνοτουρκικά ζητήματα να καλύπτουν (ήρα και να υποδαυλίζουν) τον τουρκικό ζωβινισμό - επεκτατισμό ή τουλάχιστον να μην έρχονται σε αντίθεση μαζί του.

Παράλληλα, τα πολιτικά και οικονομικά ανοίγματα στην Τουρκία είναι πολύ μεγαλύτερης έκτασης, και με δεδομένη την πρόσφορη πολιτική των τουρκικών κυβερνήσεων, είναι και αποδοτικότερα (3).

Απ' την άλλη μεριά, ο σοβιετικός σοσιαλιμπεριαλισμός επιδιώκει επίσης να αναπτύξει τις σχέσεις του και με την Ελλάδα και φυσικά εκμεταλλεύεται κάθε ευκαιρία που

του προσφέρει, ή ένταση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και ή αμερικανοτοϊκή πολιτική, χωρίς να «κλείνει την πόρτα» σε καμιά απ' τις δυο χώρες.

Ωστόσο, ή ιεράρχηση που προαναφέραμε καθορίζει τα πλαίσια των ενεργειών του. Άλλα πριν προχωρήσουμε στο ζήτημα αυτό θα επανέλθουμε στη σημασία της γεωγραφικής θέσης της χώρας μας, για να βιξουμε μιά άλλη σημαντική πλευρά της απειλής που αποτελεί γι' αυτή ο σοβιετικός σοσιαλιμπεριαλισμός.

ΘΑΝΑΣΙΜΗ ΑΠΕΙΛΗ

Τα στενά Δαρδανελίων - Βοσπόρου βρίσκονται κάτω από τουρκικό έλεγχο και απ' τις δυο πλευρές τους. Κι ένας από τους λόγους για τους οποίους ο ίδιος ο Μπρέζνιεφ «δήλωσε Εκκάθαρα» ότι ενδιαφέρεται για την εξέλιξη των γεγονότων στην ευρύτερη ελληνοτουρκική περιοχή, είναι και το ότι «απ' τη Μεσόγειο περνούν οι δρόμοι που συνδέουν τα Νότια λιμάνια της χώρας μας με όλους τους ωκεανούς» (4). Η σημασία τους μάλιστα επιτείνεται από την μόνιμη «θερμή» κατάσταση που επικρατεί στη Μέση Ανατολή, καθώς και τη λειτουργία του Σουέζ που συνδέει με το συντομότερο δρόμο τη Μεσόγειο, μέσα απ' την εξέϊσου «θερμή» Έρυθρά Θάλασσα, με το Ίνδικό Ωκεανό.

Κι όμως τα στρατηγικής σημασίας για τη Σοβιετική Ένωση στενά των Δαρδανελίων - Βοσπόρου βρίσκονται στα χέρια του NATO! Γιατί ή Τουρκία, παρὰ τα ανοίγματα που κάνει προς τη Σοβιετική Ένωση είναι ενεργό μέλος του NATO, από το οποίο εξαρτάται στρατιωτικά, και όπως είναι αυτόνοτο, ο ουσιαστικός έλεγχος των στενών δέν έχει άφεθει στην κρίση της κάθε φορά τουρκικής κυβέρνησης. Μέχρι τώρα, οι αμερικανοτοϊκοί, μέσω της Τουρκίας έχουν χειριστεί με «σύνεση» το ζήτημα. Η Τουρκία δέν παρεμβάλλει εμπόδια στο πέρασμα του σοβιετικού στόλου (χαρακτηριστική είναι ή διέλευση του σοβιετικού

«Κιέβ» που τυπικά η Τουρκία μπορούσε να είχε απαγορευτεί), επίσης δε ζήτησε το 1976 ανάθεωρηση της συνθήκης του Μοντρέ που διέπει τη λειτουργία των Στενών ενώ είχε δικαίωμα κ.λπ.

Στην περίπτωση όμως που η ένταση στον ανταγωνισμό των υπερδυνάμεων θα εκφράζονταν και στην περιοχή μας, όπως σε τόσες άλλες περιοχές με τοπικές πολεμικές επιχειρήσεις κι αυτό ή οποιοσδήποτε άλλος λόγος οδηγούσε στο κλείσιμο για τη Σοβιετική Ένωση των στενών, εύκολα βγαίνει το συμπέρασμα ότι ο σοβιετικός σοσιαλิมπεριαλισμός και οι σύμμαχοί του δε θα δίσταζαν να δημιουργήσουν νέα διέξοδο προς τη Μεσόγειο «άξιοποιώντας» τα μεγάλα μήκους ελληνοβουλγαρικά σύνορα και το μικρό βάθος που τα χωρίζει από το θόρειο Αιγαίο και τη Θεσσαλονίκη.

Ακόμη η παρουσία των αμερικανονατοϊκών βάσεων στη χώρα μας μετατρέπει σε στόχους μαζικής καταστροφής μεγάλες περιοχές της, από το σοβιετικό σοσιαλμπεριαλισμό. Ο τελευταίος αυτός διατηρεί επίσης άγκυροβόλια, λίγο πιο έξω από τα ξει μίλια των χωρικών υδάτων της Ελλάδας. Για να εξασφαλίσει το ελεύθερο πέρασμα των πολεμικών του απ' τις ελληνικές θάλασσες, για να διατηρήσει τα άγκυροβόλιά του, ο σοβιετικός σοσιαλμπεριαλισμός καθώς και ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός για δικούς του λόγους, έχουν απαγορέψει την επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων στα 12 μίλια. Η παρουσία των σοβιετικών κανονιοφόρων στις ελληνικές θάλασσες καθώς και των σοβιετικών άγκυροβολίων, ιδιαίτερα σε συνθήκες ύψισης του ανταγωνισμού των υπεδυνάμεων, αποτελεί θανάσιμη απειλή για τον τόπο.

ΤΟ «ΑΝΟΙΓΜΑ» ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΟΣΧΑ

Πρόσφατα με το ταξίδι του Ράλλη στη Μόσχα καθώς και την ανταλλαγή προσκλήσεων μεταξύ Καραμανλή και Κο-

σύγκιν για άμοιβαία ανταλλαγή επισκέψεων δημιουργήθηκε ένα κλίμα σύμφιξης των ελληνοσοβιετικών σχέσεων.

Το ταξίδι αυτό ήταν η πρώτη επίσκεψη Έλληνα ύπουργού Έξωτερικών στη Σοβιετική Ένωση από το 1924, και επίσης είχε σαν βασικό θέμα τις πολιτικές σχέσεις των δύο χωρών, ενώ παράλληλα προωθήθηκαν συνομιλίες και συμφωνίες για σημαντικά οικονομικά, πολιτιστικά και προξενικά θέματα.

Στα ίδια πλαίσια ελληνικά πολεμικά πλοία «επισκέφθηκαν» την Όδησο και αντίστροφα σοβιετικά πλοία «άνταπέδωσαν την επίσκεψη» στον Πειραιά.

Πραγματοποιήθηκε δηλαδή ένα «άνοιγμα» της ελληνικής κυβέρνησης προς τη Σοβιετική Ένωση κι αντίστροφα.

Η σημασία των γεγονότων αυτών και οι συνέπειές τους, πρέπει να αναζητηθούν στις συνθήκες κάτω απ' τις οποίες πραγματοποιήθηκαν, καθώς και τις πολιτικές σκοπιμότητες των δύο πλευρών. Την περίοδο εκείνη το εμπόριο όπλων προς την Τουρκία είχε καταργηθεί, οι αμερικανονατοϊκές βάσεις έμπαιναν ξανά σε λειτουργία στην Τουρκία, οι «σύμμαχοι» Αμερικάνοι και η ΕΟΚ έκβιαζαν την ελληνική κυβέρνηση για την άμεση «διευθέτηση» των ελληνοτουρκικών διαφορών με «λύσεις» προκλητικά σε βάρος των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων και που άφορούσαν την ύφαλοκρηπίδα και τον έναεριο χώρο του Αιγαίου, την άποστρατικοποίηση των νησιών, το Κυπριακό, την επανένταξη στο στρατιωτικό ΝΑΤΟ κ.λπ.

Η κυβέρνηση Καραμανλή αν και ακολουθεί τη γραμμή των διαδοχικών παραχωρήσεων στους αμερικανονατοϊκούς ιμπεριαλιστές σε όλα τα ζητήματα, δεν ήταν σε θέση να αποδεχτεί άμέσως άνοιχτά και χωρίς προσχήματα όλες τις άτιμωτικές για τη χώρα απαιτήσεις των αμερικανονατοϊκών.

Πραγματοποίησε το «άνοιγμα» λοιπόν προς τη Σοβιετική Ένωση σαν ένα «έκβιασμό» προς τους «συμμάχους»

της στα πλαίσια των παζαρεμάτων μαζί τους για τις απαιτήσεις που προβάλλουν.

Για τη Σοβιετική Ένωση απ' την άλλη μεριά, η ένισχυση των αμερικανονατοϊκών θέσεων στην Τουρκία, με την επαναλειτουργία των βάσεων κ.λπ., έδωσε την αφορμή για μία προσέγγιση αντιπερισπασμού προς την Ελλάδα.

Ένας άλλος, καινούργιος παράγοντας επηρέασε επίσης το σοβιετικό άνοιγμα: Η επιδίωξη της νέας ρεβιζιονιστικής ήγησης της Κίνας για τη δημιουργία σφαιράς επιρροής στα Βαλκάνια, που εκδηλώθηκε σχεδόν ταυτόχρονα. Η επιδίωξη αυτή που εκφράστηκε με το ταξίδι του Χούα Κοϋο Φένγκ στη Ρουμανία και τη Γιουγκοσλαβία, περιέλαβε και την Ελλάδα, με το ταξίδι στην Αθήνα του Κινέζου ύπουργού Έξωτερικών Χουάνγκ Χούα.

Τα αποτελέσματα των παραπάνω επισκέψεων καθώς και οι δηλώσεις διαφόρων παραγόντων χαρακτηρίζουν τα πλαίσια στα οποία κινήθηκε η ελληνοσοβιετική προσέγγιση, παρά τις τυμπανοκρουσίες του ελληνικού τύπου. Όλες οι διατυπώσεις στις επίσημες ανακοινώσεις για τα επίμοχα ελληνοτουρκικά προβλήματα είναι γενικόλογες, μπορούν να ερμηνευτούν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Και δεν αποκλείουν τις τουρκικές επεχτατικές αξιώσεις.

Για την ελληνική πλευρά πάλι: «Η αποδοχή της προσκλήσεως και η μετάβαση του πρωθυπουργού στη Σ.Ε. προάγει γενικότερα τις πολιτικές σχέσεις της χώρας μας — χωρίς ν' αλλάζει βέβαια ιδεολογική τοποθέτηση προς τη Δύση— ενώ ειδικότερον εξισορροπούνται αυτές οι σχέσεις της με τις δύο σύγχρονες υπερδυνάμεις» (5).

Αντίστοιχα «ανοίγματα» έχουν πραγματοποιηθεί και παλιότερα με τις ανατολικές χώρες κι αυτό εκφράστηκε ιδιαίτερα στις διμερείς σχέσεις με τα βαλκανικά κράτη. Το πρόσφατο «άνοιγμα» προς τη Σοβιετική Ένωση ήταν ένα βήμα παραπέρα.

Αναμφισβήτητα, οι πολιτικές επιδιώξεις του σοβιετι-

κού σοσιαλิมπεριαλισμού για την Ελλάδα έχουν προωθηθεί με τις συναντήσεις αυτές. Η ολοφάνερη χρεωκοπία της πολιτικής του «άνηκομεν εις την Δύσιν» δημιουργεί στα ίδια πάντα πλαίσια της εξάρτησης πιέσεις για περισσότερες σχέσεις με τις ανατολικές χώρες.

Απ' την άλλη μεριά, οι λόγοι που δημιουργούν προτεραιότητα του σοβιετικού (όπως και του αμερικάνικου) ενδιαφέροντος για την Τουρκία παραμένουν. Το ίδιο και τα δεσμά της οικονομικο - πολιτικο - στρατιωτικής εξάρτησης της Ελλάδας από τους αμερικανονατοϊκούς. Μ' άλλα λόγια οι κατευθύνσεις της πολιτικής του σοσιαλμπεριαλισμού στο ελληνοτουρκικό πρόβλημα δεν έχουν αλλάξει, καθώς αντίστοιχα, και η πολιτική της υποτέλειας «εις την Δύσιν» της ελληνικής κυβέρνησης.

Ο ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ «ΑΔΕΣΜΕΥΤΗΣ» ΕΛΛΑΔΑΣ

Αν και βραχυπρόθεσμα τα ανοίγματα της Σοβιετικής Ένωσης προς την Ελλάδα περιορίζονται στα πλαίσια που καθορίζει η γενικότερη πολιτική της για την περιοχή, πρώτο στρατηγικό στόχο της για τη χώρα μας αποτελεί η αποδέσμευσή της από την εξάρτηση των Αμερικανών της ΕΟΚ και του ΝΑΤΟ με την παράλληλη δημιουργία προσβάσεων και δεσμών εξάρτησης από την ίδια και τις άλλες ανατολικές χώρες.

Στη μελέτη του «Κ.Μ.Ε.»: «Η ένταξη στην ΕΟΚ και η θέση της Ελλάδας» και ιδιαίτερα στα δυο τελευταία κεφάλαια: «Η αδέσμευτη ανεξαρτησία» και «τί θα πετύχουμε με τη νέα πολιτική» (6) προβάλλεται με έμφαση ο στόχος για τη δημιουργία οικονομικών δομών και προσανατολισμών τέτοιων που να κάνουν δυνατή μία «αδέσμευτη» πολιτική, μία πολιτική εξισορρόπησης Εξένων επιρροών, μ' άλλα λόγια, στη θέση της αμερικανοευρωπαϊκής κυριαρχίας που επικρατεί τώρα.

Σαν πρότυπα προβάλλονται στο ζήτημα αυτό χώρες όπως η Ινδία ή η Τουρκία.

Ο Χ. Φλωράκης σε συνέντευξη που έδωσε μετά από προεκλογική συγκέντρωση στο Ηράκλειο (τρεις μέρες μετά την επιστροφή του από τη Μόσχα) δήλωνε: «Εμείς δε λέμε να φύγουμε από το ΝΑΤΟ για να προσχωρήσουμε στο Σύμφωνο της Βαρσοβίας. Αυτό είναι μία συκοφαντική προπαγάνδα των αντιδραστικών δυνάμεων για να παραπλανούν το λαό» ή «Εμείς πάντα προτείνουμε μία πολιτική Έθνικης Άνεξαρτησίας και αυτοτέλειας. Αυτή είναι μία ρεαλιστική πολιτική. Μία πολιτική που σήμερα είναι εφαρμόσιμη και που έξ' άλλου, πολλές χώρες — για να αναφέρω ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες — Σουηδία, Έλβετία, Αυστρία, Φινλανδία, την άσκούν» (7).

Η μεγαλοαστική τάξη της χώρας καλείται να αναπροσανατολίσει την πολιτική της υιοθετώντας μία πολιτική «άνεξαρτησίας» τύπου Έλβετίας ή Φινλανδίας.

Για να διασκεδαστούν οι φόβοι της, κάθε σκέψη για προσχώρηση στο Σύμφωνο της Βαρσοβίας αποδίδεται σε «συκοφαντική προπαγάνδα των αντιδραστικών δυνάμεων»!

Στο προηγούμενο φύλλο της Π.Σ. είχαμε καταλήξει ότι η Σοβιετική Ένωση αποβλέπει στη δημιουργία μακροπρόθεσμων οικονομικών δεσμών εξάρτησης, με σκοπό τον έπηρασμό ή τον προσαρτισμό μερίδων της μεγαλοαστικής τάξης.

Η Φινλανδία και ακόμη περισσότερο η Ινδία είναι τυπικό παράδειγμα χώρας όπου τέτοιες σχέσεις έχουν επιβληθεί. Η πολιτική τους «άνεξαρτησία» είναι ανάλογη με την οικονομική.

«Κ»ΚΕ: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΑΦΗΝΤΙΚΩΝ

Βασικό στήριγμα της σοσιαλิมπεριαλιστικής πολιτικής στη χώρα μας αποτελεί το «Κ»ΚΕ. Η κάθε έκδήλωση του

κόμματος αυτού είναι ένταγμένη στις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιδιώξεις της Σοβιετικής Ένωσης.

Δε θα σταθούμε στο σημείο αυτό στην ύποστηριξη που παρέχει το «Κ»ΚΕ στην οποιοδήποτε θέση ή ενέργειά της, στην ύποστηριξη ακόμη και παραδοσιακών φασιστικών καθεστώτων που έχουν σχέσεις με τη Σοβιετική Ένωση.

Θα παρουσιάσουμε ορισμένα δείγματα από τον τρόπο που επιχειρούν να εξωραίσουν τη σοσιαλμπεριαλιστική πολιτική της οικονομικής διεύθυνσης:

Στην «ΚΟΜΕΠ» σε άρθρο του Ν. Κυρίτη όπου αναλύονται οι συνέπειες πάνω στην ελληνική οικονομία της εξάρτησης από τα δυτικά μονοπώλια και ανάμεσα σε άλλα γράφεται: «Η θεωρία αυτή (σ.σ. ή θεωρία του συγκριτικού κόστους του Ρικάρντο) από την αρχή έβαζε για σκοπό της να δικαιολογήσει τον άνισο διεθνή καπιταλιστικό καταμερισμό της εργασίας και ταυτόχρονα, κατέβαλε προσπάθεια να αποδεχθεί, πώς η παραδοσιακή μορφή του εξωτερικού εμπορίου υποβοηθάει τις καθυστερημένες χώρες να βγούν από τον «καταραμένο κύκλο της φτώχειας» μέσω της εξειδίκευσης της παραγωγής προς τις εξαγωγές και από την άλλη πλευρά, με την εισαγωγή κεφαλαιουχικών αγαθών και προσέλκυση ξένων επενδύσεων» (8).

Υπενθυμίζουμε για σύγκριση τις προτροπές του Γ. Πανιτοΐδη μέσω της «ΚΟΜΕΠ» επίσης για την εξειδίκευση στην παραγωγή άπεριοριστων ποσοτήτων... κομπόστας. «Η Ελλάδα μπορεί π.χ. να εξειδικευτεί στην παραγωγή αλουμίνιας και αλουμίνιου, ειδών ένδυσης και υπόδησης διαφόρων ειδών χυμών και κομπόστας από φρούτα και λαχανικά που να εφοδιάζει τις αγορές των σοσιαλιστικών χωρών με άπεριόριστες ποσότητες. Μάλιστα οι τελευταίες είναι διατεθειμένες να κατασκευάσουν μέσα στην Ελλάδα τέτοια εργοστάσια, για την αξιοποίηση της αγροτικής παραγωγής.

Απ' την πλευρά τους, οι σοσιαλιστικές χώρες, μπορούν

νά εξειδικευτούν παραπέρα στην παραγωγή τής ηλεκτρονικής, ηλεκτρογεννητριών και άλλων βιομηχανικών προϊόντων» (9).

Όταν πρόκειται για σχέσεις με δυτικά μονοπώλια ή εξειδίκευση τής παραγωγής προς τις εξαγωγές με παράλληλη εισαγωγή κεφαλαιουχικών αγαθών δέν βοηθά στην ανάπτυξη τών καθυστερημένων χωρών. Όταν αντίθετα πρόκειται για σχέσεις με ανατολικές χώρες ή ίδια ακριβώς διαμόρφωση τών ανταλλαγών προτείνεται σά μέθοδος για «γρήγορη οικονομική ανάπτυξη»!

Όταν πρόκειται για σχέσεις με δυτικά μονοπώλια ή εξειδίκευση είναι αποτέλεσμα τού «άνισου διεθνή καπιταλιστικού καταμερισμού τής εργασίας» ενώ όταν πρόκειται για ανατολικές χώρες τότε τó ίδιο πράγμα γίνεται «άμοιβαία επωφελής σχέση» στά πλαίσια τού «διεθνούς καταμερισμού εργασίας»!

Με δύο λόγια τó «Κ»ΚΕ χτυπά τις σχέσεις εξάρτησης από τά δυτικά μονοπώλια, για νά προτείνει στή συνέχεια τή δημιουργία τών ίδιων ακριβώς σχέσεων με τó σοβιετικό σοσιαλิมπεριαλισμό και τις εξαρτημένες απ' αυτόν χώρες. Τó ίδιο τó πρόγραμμά του περιγράφει μιά διαδικασία αλλαγής άφεντικών. Μέσα από μιά πορεία ενίσχυσης τού κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού, «διάθρωσης» τού κρατικού μηχανισμού και ενώ ή δράση (όρισμένων) μονοπωλίων θά συνεχίζεται, τó «Κ»ΚΕ υπόσχεται νά πραγματοποιήσει τήν «άντιιμπεριαλιστική, άντιμονοπωλιακή Δημοκρατία τού Λαού» και στή συνέχεια τó «σοσιαλιστικό μετασχηματισμό» τής κοινωνίας.

Τó «Κ»ΚΕ είναι υπέρ τής ενίσχυσης τού κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού στίς σημερινές συνθήκες: «Τó κόμμα μας είναι καταρχήν υπέρ τής δημιουργίας κρατικών φορέων σέ βασικούς τομείς τής οικονομίας. Άγωνίζεται επίσης για τή βελτίωση προς όφελος τής εθνικής οικονομίας και υπέρ τού λαϊκού συμφέροντος, τών όρων, με τούς ό-

ποιους γίνονται οι κρατικοποιήσεις, για τó δημοκρατικό έλεγχο τού κρατικοποιημένου τομέα» (10).

Στό πρώτο στάδιο πού προβλέπει τó πρόγραμμά του, σέ καθεστώς «έπαναστατικής έξουσίας» θά μπορούν νά λειτουργούν μονοπώλια:

«Έθνικοποίηση τών ξένων μονοπωλίων και τών ντόπιων μονοπωλιακών επιχειρήσεων εθνικής σημασίας. Περιορισμός τής δράσης τών υπόλοιπων μονοπωλίων. Ίσότητες οικονομικές σχέσεις με όλες τις χώρες. Προγραμματισμένη αναδιάρθρωση και ανάπτυξη τής εθνικής οικονομίας».

Ό κρατικός μηχανισμός δέν θά συντριβεί όπως επέμενε ό Λένιν αλλά θά «άπαλλαγεί τελείως από τά όργανα τών μονοπωλίων και νά μετασχηματιστεί ριζικά, σέ έπαναστατική δημοκρατική βάση, ώστε νά είναι ικανός νά εξασφαλίζει τήν αύστηρή εκτέλεση τών αποφάσεων τών ανώτατων όργάνων τής δημοκρατίας τού λαού...» (10).

Όσο κι αν δέν εξαντλούν τó θέμα, και μόνο οι παραπάνω θέσεις διαμορφώνουν μιά εικόνα-για τó πραγματικό περιεχόμενο τής «άντιιμπεριαλιστικής άντιμονοπωλιακής Δημοκρατίας τού Λαού» πού προωθεί τó «Κ»ΚΕ.

Ένα κρατικομονοπωλιακό σύστημα, όπου «όριμένα» μονοπώλια θά χτυπιούνται ενώ άλλα θά παραμένουν, και όπου στόν κρατικό μηχανισμό θά άνέρχονται οι «ήμέτεροι» και θά διώχνονται οι αντίπαλοι.

Άν τά παραπάνω συνδυαστούν με τις επιδιώξεις τού σοσιαλιμπεριαλισμού για τή μονιμοποίηση δεσμών εξάρτησης και τόν προσεταιρισμό μερίδων τής μεγαλοαστικής τάξης ολοκληρώνεται ή εικόνα τής άπειλης πού αποτελούν για τó λαό τó πρόγραμμα τού «Κ»ΚΕ στηριγμένο και στηρίζοντας τις ιμπεριαλιστικές βλέψεις τών σοβιετικών στή χώρα μας.

Η ΣΟΣΙΑΛΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Η εξέλιξη των πολιτικών σχέσεων ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Σοβιετική Ένωση μπορεί να επιταχύνει ή να καθυστερήσει το ρυθμό ανάπτυξη των οικονομικών σχέσεων που ωστόσο συνεχίζουν να διευρύνονται, ιδιαίτερα μετά την κατάργηση του κλήρινγκ. Ο σοβιετικός σοσιαλิมπεριαλισμός έχει κιάλας παρέμβει στην ελληνική αγορά, επιδιώκοντας να εκτοπίσει αμερικάνικα ή ευρωπαϊκά μονοπώλια σε συγκεκριμένους τομείς. Αναπόφευκτα ο ανταγωνισμός τους θα ένταθει κι αυτό θα εκφραστεί και στην κρατική πολιτική. Ένα παράδειγμα άποτελεί το κυβερνητικό μέτρο που όρίζει ότι απολλάσσονται έντελώς από κάθε δασμό, τέλος, φόρο, χαρτόσημο, ή άλλη επιθάρυνηση τὰ γεωργικά μηχανήματα που αγοράζονται από γεωργούς ή γεωργικές επιχειρήσεις και βιομηχανίες. Όπως διευκρινίζεται, οι άπαλλαγές αυτές δέ θα ισχύουν για γεωργικά μηχανήματα έκτός της Κοινής Αγοράς. Ένα θεσμοθετημένο άντικίνητρο για τὰ γεωργικά μηχανήματα που εισάγονται από τις άνατολικές χώρες, και που μέχρι και τώρα καλύπτουν σημαντικό μέρος από τις εξαγωγές τους στην Ελλάδα. (11)

Στόν πολιτικό χώρο οι θέσεις του σοβιετικού σοσιαλμπεριαλισμού δέν εκφράζονται μόνο από τὸ «Κ»ΚΕ. Πολλές πλευρές τους έχουν υίοθετηθεί και προωθοῦνται και από τὸ ΠΑΣΟΚ. Άλλά και στην ίδια τήν κυβέρνηση βρίσκουν άνταπόκριση όρισμένες από τις σοσιαλμπεριαλιστικές επιδιώξεις.

Είναι γνωστό τὸ σκάνδαλο που σχετίζεται με τὸν ύπουργό Συντονισμού Μητσούτση και άφορὰ τήν άλλαγή τής θερμοηλεκτρικής μονάδας τής Μεγαλόπολης σε πετρελαϊκή, καθώς και ή δήλωσή του ότι αυτή θα άνατεθεί σε Σοβιετικούς με άνταλλαγή άγροτικών προϊόντων. Η άνάθεση ματαιώθηκε από τὸν Καραμανλή, που έδωσε έντολή να γίνει διεθνής διαγωνισμός. Στην ύπόθεση αυτή δέ φαί-

νεται να είναι άσχετος ὁ γνωστός οικονομικός παράγοντας Μαμιδάκης, στενός συνεργάτης του Μητσούτση, που επίσης έχει σχέση με τὸ κύκλωμα του πετρελαίου και τους Σοβιετικούς.

Όλα αυτά δείχνουν πώς άν και ὁ σοβιετικός σοσιαλμπεριαλισμός δέν έχει καταφέρει άκόμη να προσεταιριστεί τμήματα τής μεγαλοαστικής τάξης, δέν παύει ωστόσο να άσκει σ' αυτήν μιά συγκεκριμένης έκτασης έπιρροή.

Πάντως, τὰ βασικά δεδομένα στις έλληνοσοβιετικές σχέσεις δέν έχουν άλλάξει. Και μετά τὸ άνοιγμα που πραγματοποιήθηκε με τὸ ταξίδι του Ράλλη στη Μόσχα, τόσο οι πολιτικές προτεραιότητες του σοσιαλμπεριαλισμού στην έλληνοτουρκική περιοχή όσο και ή ελληνική κυβερνητική πολιτική του «άνήκομεν εις τήν Δύσιν» παραμένουν άμετάβλητες, όπως επίσης σε γενικές γραμμές και τὸ μέρος τής παρέμβασης του σοσιαλμπεριαλισμού στην ελληνική οικονομία.

Αυτό που έχει σημασία, ωστόσο, είναι πώς τὰ πράγματα εξέλισσονται, πώς ὁ σοβιετικός σοσιαλμπεριαλισμός, όπως κι ὁ αμερικάνικος ιμπεριαλισμός είναι επιθετικός και επικίνδυνος, πώς ή παρουσία του στην περιοχή (οικονομική, πολιτική στρατιωτική) άποτελεί μιά σοβαρή άπειλή για τὸ λαό και τὸν τόπο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- (1) Δηλώσεις του ύφυπουργού Έξωτερικού Έμπορίου ΕΣ ΣΔ, «Νέα», 7 Νοέμβρη 1978.
- (2) Β. Νικολάφ, «Οί έμπορικέσ σχέσείσ Ελλάδάσ—ΕΣ ΣΔ», «Ριζοσπάστησ», 11 Σεπτ. 1977.
- (3) Ν. Τρετιουχίν, βοηθού προϊσταμένου τήσ Γενικήσ Σχεδιοοικονομικήσ Διεύθυνσησ του ύπουργείου Έξωτερικού Έμπορίου τήσ ΕΣ ΣΔ, «Οί κατευθύνσείσ στίσ έξωτερικέσ οικονομικέσ σχέσείσ τήσ ΕΣ ΣΔ και τó θέμα τήσ συμμετοχήσ τήσ στή διεθνή καταμερισμό τήσ εργασίασ», «Ριζοσπάστησ», 11 Σεπτ. 1977.
- (4) «Διεθνήσ καταμερισμόσ εργασίασ. Θεωρία του σοσιαλ-ιμπεριαλιστικού επεκτατισμού». «Προλεταριακή Σημαία», άριθ. φύλλων: 46—49, 51, 52.
- (5) Ν. Κυρίτση, «Η θαθειά κρίση του έμπορικού ισοζυγίου τήσ Ελλάδάσ», «ΚΟΜΕΠ», Νο 1, Γενάρησ '77, σελ. 79.
- (6) Γ. Τσαπόγα, «Θά αύξηθει τó παθητικό μας με τήν κατάργηση τών κλήρινγκ;», «Οίκον. Ταχυδρόμοσ», 12)23 Μαρτίου '78.
- (7) Γ. Παντισίδη, «Η ανάπτυξη τήσ οικονομικήσ συνεργασίασ Ελλάδάσ — σοσιαλιστικών χωρών ζωτική ανάγκη», «ΚΟΜΕΠ», Νο 1, Γενάρησ '78, σελ. 135.
- (8) Μ. Άργύρη, «Γιά μιά πολιτική έθνικήσ ανεξαρτησίασ», «ΚΟΜΕΠ», Νο 11 Νοέμβρησ '76.
- (9) Ποú θαδίζει ή Άγκόλα;», «Προλεταρ. Σημαία», άριθ. φύλλου 108)28 Οκτώβρη '78.
- (10) Σχετικό αναλυτικό άρθρο: «Οί οικονομικέσ σχέσείσ με τίσ Άνατολικέσ χώρεσ», «Προλεταρ. Σημαία», άριθ. φύλλου 95)29 Ιούλη 1978 και 96)5 Αύγουστου 1978.
- (11) «Π.Σ. Νο 94)22 Ιούλη 1978: Άνακοίνωση τήσ ΚΕ του ΚΚΕ (μ-λ) «Νά κλείσει ó δρόμοσ στίσ αντιλαϊκέσ λύσεισ».

άνταγωνισμό τών δύο υπερδυνάμεων στην περιοχή μας.

- (12) «Π.Σ.» Νο 66)7 Γεν. 78: «Η Τουρκία στή κέντρο του
- (13) Η Σοβιετική Ένωση έχει επενδύσει πάνω από ένα δισεκατομμύριο δολάρια για μεγάλα παραγωγικά έργα στην Τουρκία.
- (14) Άπό τόν πρόλογο στην ελληνική έκδοση του βιβλίου «Ειρήνη άνεκτίμητο αγαθό» που έγραψε ó Λ. Μπρέζνιεφ.
- (15) «Π.Σ.» Νο 101)9 Σεπτ. '78: «Ελληνοσοβιετική προσέγγιση σκοπιμότητα», άπόσπασμα άπό άρθρο τήσ «Βραδυνήσ».
- (16) «Κ.Μ.Ε.»: «Η ένταξη στην ΕΟΚ και ή θέση τήσ Ελλάδάσ».
- (17) «Ριζοσπάστησ» 8.11.77.
- (18) «ΚΟΜΕΠ» Νο 1 Γενάρησ '77: Ν. Κυρίτση: «Η θαθειά κρίση του έμπορικού ισοζυγίου τήσ Ελλάδάσ».
- (19) «ΚΟΜΕΠ» Νο 1 Γενάρησ '78: Γ. Παντισίδη: «Η ανάπτυξη τήσ οικονομικήσ συνεργασίασ Ελλάδάσ — Σοσιαλιστικών χωρών ζωτική ανάγκη».
- (20) «Θέσεισ τήσ ΚΕ του ΚΚΕ για τó 10ο Συνέδριο του Κόμματοσ».
- (21) Οικονομικός Ταχυδρόμοσ Νο 12)23 Μαρτ. 78: Γ. Τσαπόγα: «Θά αύξηθει τó παθητικό μας άπό τήν κατάργηση τών κλήρινγκ;»